

Lunds kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola Efter tillsyn i Svaleboskolan 7-9 i Lunds kommun

Skolinspektionens beslut

Med anledning av den rådande situationen med risker för smittspridning av Covid-19

Många skolor är i dagsläget starkt påverkade av de åtgärder som vidtas med anledning av Covid-19. Följden kan vara stor frånvaro av personal eller att resurser måste tas i anspråk för nya förhållanden. För gymnasieskolan och vuxenutbildningen gäller särskilda rekommendationer. Skolinspektionen anpassar för närvarande på olika sätt sin tillsyn och granskning. Mer information finns på www.skolinspektionen.se.

Vi följer kontinuerligt situationen och hur den påverkar skolsystemet i olika delar av landet. Eftersom skolan fortfarande är aktiv och ska fortgå men under andra omständigheter menar Skolinspektionen dock att det är viktigt att meddela bedömningen efter den tidigare tillsyn som ägt rum. Skolinspektionen har i detta beslut satt uppföljningstiden med hänsyn till rådande omständigheter.

Uppföljningstiden kan komma att förlängas ytterligare om förutsättningarna förändras. Om du som huvudman behöver längre uppföljningstid kontakta Skolinspektionen för prövning.

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Lunds kommun att senast den **4 november 2020** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Föreläggandet gäller omedelbart.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolinspektionen konstaterar att Lunds kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Det bedrivs ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. (Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, En likvärdig utbildning, God miljö för utveckling och lärande, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper)

- Utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet och studiero. (5 kap. 3 § skollagen; Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar)
- Vid skolenheten bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. (6 kap. 6-10 §§ skollagen)

Åtgärder

- Se till att det bedrivs ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet och främja förståelse för andra människor. Värdegrundsarbetet ska ta sin utgångspunkt i elevernas attityd till och åsikt om de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. I detta ingår följande:
 - att rektorn tillsammans med elever, lärare och personal i elevhälsan identifierar vilka insatser som behöver vidtas för att komma till rätta med den problematik, i form av nedsättande kommentarer och att elever upplever att de inte kan vara sig själva, som finns på skolan,
 - att rektorn planerar för de insatser som identifierats enligt ovan och ser till att de genomförs, och
 - att rektorn, genom samtal med elever, lärare och elevhälsan, följer upp att insatserna genomförs och ger effekt, exempelvis genom att följa upp att all skolpersonal reagerar när de hör nedsättande kommentarer, samt vid behov vidtar de ytterligare åtgärder som behövs för att komma till rätta med den problematik som finns på skolan.
- Se till att utbildningen utformas så att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. I detta ingår följande:
 - att rektorn tillsammans med elever och personal kartlägger vilka ytterligare insatser som behövs för att elever ska känna sig trygga samt att sådana insatser genomförs,
 - att rektorn tillsammans med elever och personal kartlägger vilka ytterligare insatser som behövs för att säkerställa att all skolpersonal reagerar och agerar när det förekommer bråk, nedsättande ord och andra situationer som innebär otrygghet samt att sådana insatser genomförs, och
 - att rektorn, genom samtal med elever och personal följer upp att trygghetsarbetet ger avsedd effekt och om så inte är fallet, tar reda på orsakerna till detta och, utifrån orsakerna, vidtar de nödvändiga åtgärder som behövs för att säkerställa att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet.
- Se till att skolpersonal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten anmäler detta till rektorn. I detta ingår följande:

- att rektorn genom informationsinsatser till all skolpersonal klargör ovan nämnda skyldighet att anmäla uppgifter om kränkande behandling till rektorn,
- att i varje fall då en skolpersonal observerar eller får kännedom om en händelse som kan upplevas som kränkande behandling, gör den skolpersonalen en anmälan till rektorn,
- att skolpersonal inte ska göra någon värdering av hur allvarlig en händelse är innan den anmäls till rektorn, och
- att rektorn följer upp att alla händelser som kan upplevas som kränkande behandling, utan urval och värdering, anmäls till rektorn och, om så inte är fallet, tar reda på orsakerna till detta och utifrån orsakerna vidtar de åtgärder som behövs för att säkerställa att alla händelser som kan upplevas som kränkande behandling anmäls.

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att det vid Svaleboskolan 7 – 9 inte bedrivs ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. Vidare bedömer Skolinspektionen att huvudmannen behöver se till att skolmiljön vid Svaleboskolan 7 – 9 präglas av trygghet. Slutligen bedömer Skolinspektionen att det finns brister i skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling när det gäller skyldigheten att anmäla alla händelser som av en elev kan upplevas som kränkande behandling.

Föreläggande

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolans värdegrundsarbete

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det inte bedrivs ett aktivt och medvetet värdegrundsarbete för att skapa en miljö som bygger på respekt och delaktighet. Skolinspektionens utredning visar att det används nedsättande uttryck mellan elever på Svaleboskolan 7 – 9 och att flera elever upplever att de inte kan vara sig själva i skolan. Trots vetskap om det språkbruk som används på skolan visar utredningen att det inte bedrivs något aktivt och medvetet värdegrundsarbete som har sin utgångspunkt i denna problematik.

Rättslig reglering

Enligt skollagen 1 kap. 4 § ska utbildningen förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Av läroplanen för grundskolan framgår att var och en som

verkar inom skolan ska främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. Människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet mellan kvinnor och män samt solidaritet mellan människor är de värden som skolan ska gestalta och förmedla. Skolan ska främja förståelse för andra människor och förmåga till inlevelse. Ingen ska i skolan utsättas för diskriminering på grund av kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, könsöverskridande identitet eller uttryck, sexuell läggning, ålder eller funktionsnedsättning eller för annan kränkande behandling. Alla sådana tendenser ska aktivt motverkas. Främlingsfientlighet och intolerans måste bemötas med kunskap, öppen diskussion och aktiva insatser. Skolan ska aktivt och medvetet främja elevernas lika rättigheter och möjligheter, oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande. Enligt läroplanen ska vidare alla som arbetar i skolan aktivt motverka diskriminering och kränkande behandling av individer eller grupper, visa respekt för den enskilda individen och i det vardagliga arbetet utgå från ett demokratiskt förhållningssätt. Lärare ska klargöra och med eleverna diskutera det svenska samhällets värdegrund och dess konsekvenser för det personliga handlandet, och uppmärksamma och i samråd med övrig skolpersonal vidta nödvändiga åtgärder för att förebygga och motverka alla former av diskriminering och kränkande behandling.

Skolinspektionens utredning

Flera elever berättar att det förekommer nedsättande uttryck och att det i vissa klasser finns elever som kommenterar andra varje dag. Elever berättar att det förekommer nedsättande ord utifrån hur man ser ut, längd och frisyrier, och att man hör "N-ordet" lite då och då. Flera andra elever uppger att det ofta förekommer rasistiska och sexistiska kommentarer mellan elever på skolan. Flera elever säger också att man inte kan vara den man är på skolan. Elever berättar att man måste anpassa sig och se ut på ett visst sätt och om man inte anpassar sig får man ofta höra kommentarer. Elever säger att de är en annan person i skolan än vad de är hemma för att passa in. Elever berättar vidare att det är olika om lärare reagerar om de hör något, vissa lärare reagerar direkt medan andra lärare väljer att inte reagera. Andra elever uppger vidare att lärarna inte reagerar när folk säger nedsättande saker till varandra, utan att lärarna bara tror att det är på skoj. Någon elev berättar att det finns lärare som bara skrattar och ett par andra elever säger att det finns flera lärare som inte bryr sig. Flera elever säger att de tror att det är känt på skolan att det förekommer nedsättande uttryck mellan eleverna, men att det inte görs något för att det ska sluta. Eleverna berättar att de pratar om respekt och jämställdhet på de samhällsorienterande ämnena (SO), men att det mer är på ett allmänt plan och inte utifrån vad eleverna kallar varandra på skolan. Flera elever uppger att de inte har pratat med sina lärare om att man ska respektera varandra för den man är. De har pratat om respekt i tidigare årskurser, men inte nu. Några elever uppger att lärarna aldrig pratar om det som de som elever behöver prata om, exempelvis kring nedsättande ord. Lärarna visar bara filmer, som enstaka elev säger kan handla om respekt. Några elever uppger att deras mentorer är bra på att ta upp att det inte är ok att diskriminera och kränka varandra, medan andra elever uppger att lärarna inte pratar med dem om hur man ska vara mot varandra.

Lärare uppger att man hör att eleverna säger ganska grova saker till varandra, att de har identifierat språkbruket som ett problem och att de har pratat med varandra om hur de ska prata med eleverna om språkbruket på klassråden. En lärare säger att hen pratar om detta med eleverna återkommande på mentorstiden. Lärare säger att de har identifierat olika behov - me-too, feminism, härskartekniker och språk – som de arbetar återkommande med på mentorstiden. Lärare säger att detta arbete omfattar alla elever, men medger att en stor del av mentorstiden i årskurs 9 går åt till annat. Lärare säger vidare att det är viktigt att alla lärare försöker reagera, men att det kan hända att de inte uppmärksammar lika mycket nu eftersom de inte har så mycket personal i korridorerna. På fråga om hur de tänker kring att elever beskriver att de inte kan vara sig själva på skolan, att det förekommer mycket nedsättande kommentarer och att elever i vissa klasser säger att lärarna inte pratar med dem om dessa frågor, uppger en lärare att det är svårt att identifiera behov eftersom det är en trygg skola. En annan lärare uppger att om elever säger att man inte kan vara som man vill behöver de ha diskussioner kring respekt. Lärare uppger vidare att det finns jargonger hos eleverna och att det är svårt att hantera. En lärare säger att de har haft uppe diskussioner om språkbruk, men att eleverna inte alltid är så mottagliga. Vidare berättar lärare att de reagerar olika och att det finns lärare som inte känner att det är tryggt att gå in i en situation och då väljer att inte göra något. På fråga om det finns ett gemensamt arbete kring gränssättning uppger lärare att det finns en samsyn, men att det är en annan fråga om detta efterlevs. Att de ska reagera på oacceptabelt språk har de tagit upp många gånger, men det är svårt att veta var gränsen går. Lärare arbetar främjande med detta i korridorer och klasser efter bästa förmåga. En lärare uppger att de nog ska fråga sina elever mer om vad de vill att de ska prata om på mentorstiden.

Personal från elevhälsan uppger att de inom elevhälsan har fått reda på att det förekommer sexistiska kommentarer, men att hen inte har fått något önskemål från lärare om att komma ut i klasserna och prata kring t.ex. nedsättande ord. Personal från elevhälsan uppger vidare att de har trott att eleverna respekterar varandras olikheter, men att de inte vet hur det är nu. De uppger att de inte vet om det har gått ut några direktiv kring hur personalen ska agera och reagera på nedsättande kommentarer som påstås ske på skämt. Såvitt de vet förs det inga samtal i undervisningen kring respekt för varandra och den man är. Lärare har i alla fall inte lyft denna fråga med elevhälsan. Personal från elevhälsan uppger vidare att de inte vet om rektorn har gått ut med något särskilt som skolan ska arbeta med för att bland annat skapa ett klimat som bygger på respekt och delaktighet. Samtidigt uppger de att de inte är med på de möten som rektorn har med arbetslagsledarna, så de vet inte vad som sker där. Om något har gjorts har det inte återkopplats till dem inom elevhälsan. Personal från elevhälsan uppger vidare att det är väldigt otydligt på skolan. De uppger att det finns väldigt mycket som de skulle behöva göra på skolan och att de inom elevhälsan inte har utrymme i sina tjänster att göra det som de vill och ska göra. Personal från elevhälsan uppger att de borde vara med i det värdegrundsarbete som bedrivs på mentorstid eftersom det finns mycket utifrån deras kompetenser som kunde vara bra att ta till vara i trygghetsarbetet. Personal från elevhälsan uppger att de inte är delaktiga i det basprogram som mentorerna arbetar med kring värdegrund, men att de har pratat med lärare om situationen i en klass och säger att mentorerna arbetar väldigt hårt i den klassen.

På fråga om vilket arbete som bedrivs för att säkerställa att eleverna tillåts vara som de är och respekterar varandras olikheter uppger rektorn att de inte har haft någon generell diskussion med klasserna kring det. Det finns med i generella värdegrundsdiskussioner, men det görs inget specifikt utifrån att de har identifierat ett behov. Rektorn uppger vidare att det nog inte finns någon fråga i deras egen enkät som handlar om ifall man får vara som man vill. Rektorn uppger att det säkert är så att de kan göra mer för att skapa en trygghet så att eleverna känner att de kan vara den de vill. Rektorn uppger vidare att det finns rasistiska tongångar bland eleverna och att de jobbar med detta genom samtal med enskilda individer. På fråga om det sker något skolövergripande arbete för att förebygga och förhindra de rasistiska tongångarna samt sexistiska och nedvärderande kommentarer uppger rektorn att det har lyfts i arbetslaget när det kommit upp, men att det inte finns någon plan för det eller något pågående arbete än. SO-lärarna arbetar med det i sin undervisning, men de har pratat om att de borde göra mer, utan att specificera det. På fråga om hur lärare, utöver SO-lärare, hanterar dessa frågor uppger rektorn att det säkert finns lärare som tycker att det är svårt och inte riktigt vet hur de ska jobba med det. På fråga om hur rektorn säkerställer att det bedrivs ett gemensamt förebyggande värdegrundsarbete hänvisar rektorn till enkäter, värdegrundsarbetet, arbetslagsmöten och konferenser och att de, utifrån vad som händer under ett läsår, gör specifika saker. Rektorn säger att vissa saker kopplade till värdegrund görs på mentorstiden men att det inte är han som styr det innehållet, det är upp till lärare och arbetslagsledare att bestämma innehåll för mentorstiden. Rektorn uppger vidare att det samtidigt finns ett behov av att jobba mer med värdegrundsarbetet både administrativt och praktiskt. Slutligen uppger rektorn, på fråga om hur lärarnas förutsättningar är att bedriva ett arbete där diskussioner kring respekt för alla människor förs med eleverna, utöver de fall då det ligger inom ramen för ämnet i exempelvis SO, att lärarna är olika kunniga och att de har för lite utbildning. Rektorn uppger att det absolut finns lärare som behöver bli bättre, samtidigt som det finns en god tanke och en vilja att göra något bra hos alla lärare.

Trygghet

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna på Svaleboskolan 7-9 inte tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. Skolinspektionens utredning visar att det finns elever som inte är trygga på skolan. Utredningen visar att elevernas, lärarnas och rektorns bedömning av i vilken utsträckning eleverna är trygga på skolan och vad som skapar otrygghet för eleverna skiljer sig åt. Även om vissa åtgärder genomförs visar utredningen, genom elevernas och enstaka lärares uppgifter, att detta arbete inte är tillräckligt för att säkerställa att eleverna tillförsäkras en trygg skolmiljö.

Rättslig reglering

Enligt skollagen ska utbildningen utformas på ett sådant sätt att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet. Enligt Läroplan för grundskolan (Lgr 11, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande) är skolans mål att varje elev visar respekt för och hänsyn mot skolans personal och andra elever som en del av det gemensamma

ansvaret för arbetsmiljön på skolan. Vidare har rektorn ett särskilt ansvar för att alla elever tillförsäkras en skolmiljö som präglas av trygghet (Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar).

Skolinspektionens utredning

I samtliga tre genomförda elevintervjuer uppger flera elever att det finns elever på skolan som inte känner sig trygga i skolan och flera elever uppger att de inte tycker att skolan är trygg, samtidigt som vissa elever säger att de tycker att skolan är trygg. Elever berättar att det händer mycket saker som gör att man inte känner sig trygg på skolan. De berättar att det förekommer hot, att det är väldigt vanligt med skojbråk som urartar och att det är vanligt att elever skämtar och säger saker om hur någon ser ut. Flera elever säger att det är svårt att fokusera på lektionerna för att de som elever är oroliga. Elever uppger att de inte ser att skolan har gjort något speciellt för att de ska vara trygga. Eleverna berättar att lärarna säger att de har gjort vad de kan för att eleverna ska vara trygga, men att de inte märker någon skillnad. Eleverna berättar att lärarna säger att de ska ta tag i det som händer på skolan, men att det är inte tillräckligt. På fråga om vad lärarna behöver göra för att eleverna ska vara trygga och för att det inte ska ske några kränkningar, uppger elever att lärarna måste ta tag i det på allvar och inte bara säga att de ska göra det och sen strunta i det. På fråga om lärarna pratar med dem om att det som sägs eller görs på skoj kan uppfattas som en kränkning av den det riktas mot uppger en elev att det har hänt någon gång, medan en annan elev uppger att det har hänt någon gång då det hade hänt någon stor incident. Eleverna säger att de inte märker några skillnader denna termin jämfört med förra terminen i hur skolan arbetar för att de ska vara trygga, men att lärarna säger att de gör mer än de berättar för dem. Flera elever uppger att lärare behöver ta tag i problemen direkt istället för att vänta och ett par elever säger att lärare alltid säger att de inte hinner. Flera elever säger att rektorn inte gör något för att de ska vara trygga, men att han uppmanar dem att vara trevliga. En elev uppger att det har varit så här på skolan alltid, att det förekommer verbala kränkningar och skojbråk och att lärare inte reagerar, medan en annan elev uppger att det har varit så sedan de började på skolan. Elever berättar att det på mentorstiden finns en punkt om hur det är i klassen. Läraren frågar om alla trivs och då svarar alla att det är bra, men det finns säkert elever som inte trivs som inte räcker upp handen. Några elever berättar att de på mentorstiden i deras klasser pratar om hur man ska vara mot varandra, medan andra elever uppger att de pratar om läxor under hälften av tiden och sen har de klassråd och pratar om allmänna saker. Elever i årskurs 9 uppger att de på mentorstiden pratar om klasströjor och klassresa, att de har klassråd och att de tjafsar. Elever säger att de på mentorstiden kan titta på film, men att de inte pratar om ämnet efteråt. Ett par elever säger dock att de har samtal efter film på mentorstid.

Flertalet av de intervjuade lärarna uppger i intervju att Svaleboskolan 7-9 är en väldigt lugn och trygg skola jämfört med andra skolor som de har arbetat på. En lärare uppger att det finns elever som inte är trygga överallt, men att det ju inte finns någon skola där det inte är så. På fråga om lärarna känner igen elevernas beskrivning av att nedsättande kommentarer och skojbråk som urartar, skapar otrygghet uppger lärare att de hör att eleverna säger ganska mycket grova saker till varandra och att det händer språkliga incidenter som kan upplevas som otrygga. Lärare uppger vidare att de har identifierat bland annat språkbruket som ett problem. Detta arbetar de återkommande med både

på mentorstiden och genom att de dagligen försöker reagera om de hör något. På fråga om hur de tänker kring att elever beskriver att de på mentorstiden, i vissa klasser inte alls pratar om dessa frågor, i andra klasser bara tittar på film och i ytterligare andra pratar lite om hur man ska vara mot varandra uppger en lärare att det är svårt att identifiera behov eftersom det är en trygg skola. En annan lärare uppger att det finns jargonger hos eleverna och att det är svårt att hantera. En lärare uppger vidare att de har haft uppe diskussioner om språkbruk, men att eleverna inte alltid är så mottagliga. Lärare uppger att det kan hända att de inte uppmärksammar lika mycket nu eftersom de inte har så mycket personal ute i korridorerna. De är mycket färre vuxna nu än förra läsåret i korridorerna och den minskade personaltätheten har påverkat tryggheten. Lärare uppger att de har tagit upp många gånger att de ska reagera på oacceptabelt språk, men att de sen arbetar främjande med detta i korridorer och klasser efter bästa förmåga och den förmågan varierar från lärare till lärare. Det finns lärare som inte känner att det är tryggt att gå in i en situation och då väljer de att inte göra något. Lärare hinner inte heller alltid ingripa i korridorerna, säger lärare.

På fråga om vad deras bild är, om eleverna är trygga på skolan, uppger personal i elevhälsan att det inte är lika stökigt på skolan nu som tidigare, men att det finns saker som skolan skulle behöva arbeta med. De säger att det skulle behöva vara en större vuxennärvaro i korridorerna. Personal i elevhälsan uppger att de insatser som görs på skolan inte är tillräckliga för att säkerställa elevernas trygghet. De uppger att skolan måste kartlägga och analysera sina behov och se vad de behöver arbeta riktat med. De måste fånga elevernas upplevelse. Något sådant arbete sker inte idag i den utsträckning som behövs. Personal i elevhälsan uppger att det förekommer kränkningar på skolan och med en större vuxennärvaro skulle de kunna stävja många situationer. Personal från elevhälsan uppger vidare att vissa lärare nog behöver mer stöttning i hur de ska göra i arbetet med att skapa trygghet. Personal från elevhälsan uppger att de inte har tagit del av resultatet av de trygghetsenkäter som eleverna har gjort och att de inte känner till om det sätts in några specifika åtgärder utifrån de enkäter som genomförs. De uppger vidare att de inte vet vad som görs i värdegrundsarbetet på mentorstiden eftersom de inte är involverade i det. Personalen uppger att de jobbar nära vissa lärare, som velat prata med dem om hur de ska arbeta med klassen kring frågor om trygghet. Personal från elevhälsan uppger vidare att det finns mycket utifrån deras kompetens som kunde vara bra att ta till vara i trygghetsarbetet, men att deras kompetenser inte används i nuläget.

Rektorn säger i intervju att han tycker att tryggheten generellt är god. På fråga om hur de arbetar för att se till att alla elever är trygga uppger rektorn att de har elevskyddsombud och att mentorerna jobbar med eleverna en gång i veckan. Utöver det har de elevvårdskonferenser kring enskilda elever. På fråga om de har några specifika insatser kring trygghetsskapande åtgärder detta år uppger rektorn att de har trygghetsenkäten och att mentorstiden är bra för att kolla av stämningen. Därutöver har de elevhälsan som kontinuerligt träffar eleverna. Kuratorn har dock inget uppdrag av förebyggande karaktär just nu, säger rektorn och berättar vidare att de kan absolut arbeta mer med det. Rektorn uppger att de har jobbat mycket med en viss grupp elever i en klass, men att de annars inte har gjort något särskilt. Rektorn uppger att på mentorstiden förs diskussioner kring ANT (alkohol, narkotika och tobak),

mobiltelefoner och hur man är mot varandra utifrån olika teman. Detta sker både utifrån identifierade behov och utifrån sådant som generellt är bra. Rektorn uppger att hans bild är att alla lärare genomför det som ska göras, men kanske med olika framgång. Därutöver genomförs insatser för att skapa en trygg miljö i form av exempelvis rastvärdsverksamhet. På fråga om han känner till att eleverna upplever att bland annat korridorerna är otrygga och att de tycker att det inte är tillräckligt med vuxna där, uppger rektorn att han har hört det från elevskyddsombuden, att de har försökt styra upp det med rastvakter, men att det uppenbarligen inte räcker om eleverna känner sig otrygga ändå. Rektorn uppger att han inte har fått så tydliga signaler att det behövs fler vuxna. Vidare uppger rektorn att frågan om elevernas upplevelse av otrygghet på grund av att det används nedsättande kommentarer inte har varit uppe specifikt, att de inte har några åtgärder utifrån det och att om eleverna upplever att detta skapar otrygghet måste de arbeta mer med det. Rektorn uppger vidare att han inte har gett lärarna några specifika instruktioner kring vad de ska göra och hur de ska agera när det gäller elevernas språkbruk och att de inte har haft någon generell diskussion kring det på länge. På fråga om de insatser som genomförs är tillräckliga för att skapa en trygg miljö för alla elever uppger rektorn att han tycker att de har en trygg miljö för de allra flesta och att de jobbar med dem som de inte lyckas nå fram till så gott de kan, men att det uppenbarligen finns saker att göra.

Anmälningar om kränkande behandling

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans målinriktade arbete för att motverka kränkande behandling när det gäller skyldigheten att anmäla alla händelser som av en elev kan upplevas som kränkande behandling. Utredningen visar att all skolpersonal inte alltid anmäler alla händelser som kan utgöra kränkande behandling till rektorn.

Skolinspektionen vill i detta sammanhang poängtera att anmälningsskyldigheten omfattar alla händelser där en elev upplever sig ha blivit utsatt för kränkande behandling. Det ska inte göras någon värdering av hur allvarlig en händelse är innan den anmäls till rektorn respektive huvudmannen. Anmälningsskyldigheten uppkommer oavsett om eleven uppgett sig ha blivit utsatt för kränkande behandling eller om det på något annat sätt, t.ex. genom skolpersonalens egna observationer av händelser som till sin karaktär är sådana att de kan utgöra kränkande behandling, kommit fram att eleven kan ha blivit utsatt för kränkande behandling.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att en lärare eller annan personal som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till rektorn. En rektor som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten är skyldig att anmäla detta till huvudmannen. Huvudmannen är skyldig att skyndsamt utreda omständigheterna kring de uppgivna kränkningarna och i förekommande fall

vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Skolinspektionens utredning

Elever i samtliga årskurser uppger att de upplever att det förekommer kränkningar på skolan. Flera elever uppger att det är väldigt vanligt med skojbråk som urartar och att elever kommenterar varandras utseende. En elev berättar att i hans klass är det många som säger opassande ord och att det finns många som tar illa upp av det som sägs. Elever berättar att vissa lärare säger till när detta händer, medan andra lärare bara skrattar och många lärare gör inget alls. Elever uppger att det finns lärare som hör och ser saker och som väljer att inte reagera. En elev säger att det också finns flera lärare som inte bryr sig. Ett par elever uppger att det alltid, så länge de har gått på skolan, har varit så att det finns lärare som inte reagerar på skojbråk och verbala kränkningar. Ett par elever säger att kränkningarna bara fortsätter och att lärarna inte gör något. Om man säger till en lärare att någon varit taskig säger läraren att hen ska ta tag i det, men sen händer inget, berättar en elev och en annan elev uppger vidare att lärarna säger att de inte hinner. Elever uppger att lärarna inte är där när man behöver dem och att det har blivit värre nu under innevarande läsår. Eleverna uppger att lärarna säger att de gör mer än de berättar, men eleverna märker inget. Ett par elever säger att lärarna behöver ta tag i händelser på allvar och agera mer när det sker bråk eller när elever säger saker till varandra. Flera elever uppger att om man är orolig för att kränkningarna ska fortsätta kan man inte koncentrera sig på lektionerna.

Flera lärare säger att de har hört att det sker verbala kränkningar mellan eleverna. När Skolinspektionen upplyser lärarna om att eleverna beskriver att det finns lärare som inte reagerar när de hör nedsättande kommentarer och inte heller agerar när elever säger till att det har skett kränkningar, uppger lärare att det kan hända att det inte uppmärksammas lika mycket nu eftersom de inte har så mycket personal i korridorerna. Lärare säger att de har tagit upp många gånger att de ska reagera på oacceptabelt språk, men att det är svårt att veta var gränsen går. De arbetar med detta främjande i korridorerna efter bästa förmåga, men förmågan varierar mellan lärare. Lärare uppger att det finns lärare som inte är trygga i att gå in i en situation och då väljer de att inte göra något. Lärare uppger att de inte vet hur rektorn säkerställer att lärarna reagerar och följer det som de har kommit överens om. Lärare säger att instruktionen till dem om de uppmärksammar en kränkning är att de ska prata med eleven och föräldrar och därefter ha möte med rektorn och eventuellt elevhälsan. Därefter ska de upprätta en kränkingsanmälan om det är en kränkning. På fråga om hur de vet om det är en kränkning uppger lärare att de frågar eleven. Om eleven känner sig kränkt så gör man en anmälan, men om eleven inte tycker att det var en kränkning eller om de inblandade har rätt ut det så är instruktionen att man inte ska göra någon anmälan. Lärare uppger att de inte har gjort några anmälningar om kränkande behandling denna termin, mer än vid ett bråk som skedde nyligen. På fråga om de inte har uppmärksammat några kränkningar denna termin uppger lärare att det har de, men att eleven inte har upplevt att det har varit en kränkning och då anmäler de inte. Lärare säger att de inte skriver anmälningar i onödan, att det är ytterligare en sak som de inte hinner med, och att de antagligen ska skriva anmälningar oftare.

Personal från elevhälsan uppger i intervju att det förekommer kränkningar på sociala medier och att det är ett problem på skolan. På fråga om hur lärarna arbetar för att förhindra kränkningar uppger personal från elevhälsan att det nog är väldigt individuellt, beroende på vilken lärare det är. Likaså uppger de att det är väldigt varierande hur lärare uppmärksammar kränkningar och gör anmälningar. De uppger att det finns lärare där detta inte fungerar och att lärare är mer eller mindre benägna att ta tag i saker. Personal från elevhälsan uppger att de inte har fått någon information från rektorn om vad som ska anmälas och att de inte vet vilka direktiv rektorn ger lärarna kring detta. De uppger att de vet att det finns saker som inte anmäls, det har uppmärksammats så sent som förra veckan. Personal från elevhälsan uppger vidare att de inte har hört att det har gått ut några direktiv kring hur personalen ska reagera på och agera när det gäller skojbråk och nedsättande kommentarer som påstås ske på skämt.

Rektorn uppger att det sker kränkningar mellan eleverna och att de har fått arbeta mycket med en specifik klass, men även med andra elever. Rektorn uppger vidare att det säkert kan stämma som eleverna uppger att vissa lärare inte reagerar och tar tag i situationer då det sker kränkningar. Rektorn säger att de inte har haft några allmänna diskussioner kring vad lärare ska reagera på, exempelvis att saker som påstås sägas eller göras på skämt ska hanteras om det uppfattas som en kränkning. Hans uppfattning är att lärarna har jobbat länge i skolan och bör uppmärksamma sådant. Rektorn uppger att han tänker att om man ser en kränkning så reagerar man och hanterar det. Rektorn uppger vidare att kompetens och kunskap om detta ser lite olika ut. De har blivit bättre på detta under innevarande läsår, men det finns säkert saker som de behöver utveckla ytterligare, till exempel att lärarna på högstadiet fyller i rätt dokument och lämnar det till honom. Rektorn berättar att han tror att lärare engagerar sig när det händer saker, men det kanske inte kommer in en anmälan till honom. Det behöver de bli bättre på. Rektorn uppger att han inte har sagt till sina lärare vad som ska anmälas och att det finns bitar som de behöver bli bättre på när det gäller att lärare ska anmäla kränkningar.

Motivering till föreläggande som ingripande

Då Lunds kommuns verksamhet inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten, föreligger skäl att förelägga Lunds kommun att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

På Skolinspektionens vägnar

Mats Lundqvist
Beslutsfattare

Andreas Leo
Föredragande

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Svaleboskolan 7-9

Fakta om Svaleboskolan 7-9

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Lunds kommun under våren 2020. Svaleboskolan 7-9 besöktes av Skolinspektionen den 12 mars 2020.

Svaleboskolan 7 – 9 är en kommunal grundskola som är belägen i Veberöd i Lunds kommun. Skolenheten omfattar elever i årskurserna 7 – 9 och cirka 225 elever är inskrivna vid skolenheten. Lärare är organiserade i arbetslag som leds av arbetslagsledare. Skolenheten leds av en rektor.

Måluppfyllelse

Enligt nationell statistik nådde 81,2 procent av eleverna i årskurs 9 behörighet till minst studier på yrkesprogram i gymnasieskolan i samband med betygssättningen våren 2019. Samma databas och betygssättning visar att 76,8 procent av eleverna nådde minst betyget godkänt i samtliga ämnen. Genomsnittligt meritvärde för eleverna i årskurs 9 var 224,2 (flickor: 249,3 och pojkar: 192,5). I betygssättningen våren 2019 når flickor som grupp högre betyg än pojkar i samtliga ämnen. Högst betyg nådde eleverna i ämnet hem- och konsumentkunskap med en genomsnittlig betygspoäng om 15,1 (flickor: 17,5 och pojkar: 12,1) och lägst betyg nådde eleverna i matematik med en genomsnittlig betygspoäng om 11,3 (flickor: 12,9 och pojkar: 9,3).